

مطالعه آثار و اندیشه‌های شهید بهشتی مسیر نویسندگی محسن ذوالفقاری را شکل داده است

نوشتن از مسجد محله تا مسجد هامبورگ

۵۰۴

عکس: فاطمه جاهدی/شهرآرا

جلسه قرآن محله آبکوه، ۴ دهه است
به همت بی‌بی آمنه قیصری تداوم دارد

رفاقت همسایه‌ها
در سایه رحل قرآن

۶

فروریختن بخشی از حصار زمین رهاشده خیابان یاسمن ۲۰
پای معتادان را به محله باز کرده است

عبور ناامنی از درز دیوار

اهالی محله مشهدقلی
هر شب در کنار هم روزه‌شان را باز می‌کنند
سفره ساده افطاری، با همدلی اهالی

۷

فروریختن بخشی از حصار زمین رها شده خیابان یاسمن ۲۰ پای معتادان را به محله باز کرده است

عبور ناامنی از درز دیوار

صدرا با اینکه سال‌هاست آستان قدس رضوی، دور زمین را دیوار کرده است، چند سالی می‌شود که بخشی از این دیوار فروریخته و مسیر رفت و آمد کارتن خواب‌ها و معتادان شده است؛ معتادها گوشه و کنار زمین آتش روشن می‌کنند و این مکان تبدیل به فضایی برای تخلیه زباله شده است. این زمین رها شده نیش یاسمن ۱۸ در محله سجاد قرار دارد. پیگیری‌های مردمی از طریق سامانه ۱۳۷، ما را به این محدوده کشاند تا وضعیت را از نزدیک بررسی کنیم و صدای ساکنان را به گوش مسئولان برسانیم.

بی‌اثر شدن دیوارکشی

این زمین بایر که از املاک آستان قدس رضوی است، از یاسمن ۱۸ تا ۲۰ امتداد دارد. محصور بودن زمین قرار بود از ورود افراد متفرقه جلوگیری کند، اما تخریب بخشی از دیوار در ابتدای یاسمن ۲۰، عملاً حصار را بی‌اثر کرده است. آتش‌های شبانه، توده‌های زباله و مسیرهای پاخورده‌ای که به داخل زمین می‌رسند، نشان می‌دهد این فضا برای سکونت موقت و تجمع‌های پرخطر استفاده می‌شود.

سیمین خیرآبادی که سال‌ها برای نماز ظهر به مسجد امام حسین (ع) در همین محدوده می‌آید، می‌گوید: بعد از ظهرها جرئت نمی‌کنم برای نماز بیایم. موقع برگشت، روشنائی کم است و چند بار همین جاکیف قاپی و موبایل قاپی اتفاق افتاده است. باتوجه به این شرایط، خانواده‌ام اجازه نمی‌دهند غروب به مسجد بیایم. علاوه بر این، میزان زباله‌های دپوشده در این زمین هم چهره خیابان را آزاردهنده کرده است.

آتش‌های شبانه و بوی ناامنی

علی متوسلی، از ساکنان قدیمی اطراف زمین، با اشاره به وضعیت شب‌های این محدوده می‌گوید: این زمین پاتوق معتادان شده است. هر شب جمع می‌شوند، هرچه پیدامی‌کنند آتش می‌زنند و بوی مواد و دود پلاستیک و پارچه، امان ساکنان محله را بریده است. او ادامه می‌دهد: اینجا خانواده زندگی می‌کند و مسیر رفت و آمد دانش‌آموزان به مدرسه است. با اینکه این اطراف پراز مغازه است؛ خانم‌ها جرئت ندارند بعد از ظهر و شب برای خرید بیرون بروند. علی‌آقابه پیگیری‌های مردمی هم اشاره می‌کند: چند بار با ۱۳۷ تماس گرفتیم؛ از شهرداری می‌خواهیم موضوع را با آستان قدس رضوی مطرح کند. اگر ساخت و ساز در برنامه نیست، دست‌کم دیوار تخریب شده را ترمیم کنند تا رفت و آمد این افراد کمتر شود.

مانعی برای فروش منزل

سارا علی‌کردی که چند سالی است روبه‌روی این زمین خانه خریده، می‌گوید: مدتی است تصمیم به فروش خانه گرفته‌ایم، اما به خاطر حضور معتادان موفق نشده‌ایم. این زمین اینجابدون استفاده مانده است و ولی فرزندان ما فضای امنی برای بازی ندارند.

او با بیان پیشنهادی می‌گوید: کاش اینجا یک سالن ورزشی ساخته می‌شد؛ هم نیاز محله برطرف می‌شد، هم معتادان و کارتن خواب‌ها به اینجا نمی‌آمدند.

نگرانی دیگر سارا خانم و همسایه‌هایش، مواجهه کودکان با صحنه‌های نامناسب است و می‌گوید: چطور بچه‌ها را از دیدن استعمال مواد مخدر دور نگه داریم؟ اوضاع طوری است که حتی از دعوت مهمان به خانه مان خجالت می‌کشیم.

اصلاح دیوار و پاک‌سازی زمین در اولین فرصت

در پی طرح موضوع با معاون بهره‌برداری املاک آستان قدس رضوی، غلامرضا عباسی می‌گوید: گروه حفاظت املاک و اراضی آستان قدس رضوی ضمن محصورسازی زمین‌های رها شده، به صورت شبانه‌روزی برای صیانت از اراضی موقوفه اقدام می‌کنند. موضوع این زمین برای بررسی و اقدام لازم، از جمله اصلاح دیوار و پاک‌سازی زباله‌ها، به گروه حفاظت ارجاع می‌شود تا در اولین فرصت، اقدامات لازم را انجام دهند.

به گفته او، برای اراضی بایر در چارچوب طرح‌های توسعه شهری، کاربری‌های مصوب تعریف شده است و بهره‌برداری از هر زمین باتوجه به نوع کاربری و با رعایت حقوق موقوفه انجام می‌گیرد. همچنین برای اراضی موقوفه در سطح شهری برنامه‌های مشخصی تدوین شده است که متناسب با نیاز شهر به تدریج اجرایی می‌شود.

اولویت درخواست‌ها در حوزه فنی و عمران

صدرا در نخستین روز اسفند و طبق روال ماهانه مرکز ارتباط مردمی ۱۳۷، مسئولان شهرداری منطقه یک مشهد با حضور در این مرکز، به تماس‌ها و درخواست‌های شهروندان پاسخ دادند. در این برنامه، معاون فنی و اجرایی، رئیس اداره فنی و عمران به همراه مدیران ادارات خدمات شهری و فضای سبز شهرداری منطقه یک، پاسخ‌گوی ۱۰ تماس مردمی بودند.

شهرآرام‌حله پیگیری می‌کند

- شهرآرام‌حله وضعیت نامناسب آسفالتهای خیابان‌های فلسطین ۱۱ و ۱۳، درخواست نصب سرعت‌گیر در خیابان اکبری ۳۱ و همچنین شرایط نامطلوب باغچه‌های کوچه صفای ۵ را در هفته‌های پیش رو پیگیری خواهد کرد.

حوزه فضای سبز

۲ تماس در این حوزه ثبت شد. یکی از ساکنان محله فلسطین، نیش کوچه صفای ۵، از برخورد یک سرویس مدرسه با باغچه حاشیه معبر خبر داد و خواستار ترمیم فضای سبز شد. تماس دیگر نیز مربوط به درخواست تبدیل محوطه یک پارکینگ به فضای سبز بود که از سوی ساکن خیابان فردوسی مطرح شد.

تعداد پیام‌های مردمی

۱۰ تماس

حوزه خدمات شهری

در حوزه خدمات شهری، یک تماس ثبت شد. شهروندی از محدوده خیابان سناباد ۴۴، انتهای جعفری یک، به وضعیت نامناسب رفت‌ووروب گلایه داشت.

حوزه فنی و عمران

در مجموع ۷ تماس به حوزه فنی و عمران اختصاص داشت. کنده‌شدن آسفالت و ایجاد چاله در خیابان‌های فلسطین ۱۱ و ۱۳، حفاری کابل‌های نوری و لزوم ترمیم آسفالت در خیابان راهنمایی ۱۲، تعویض جدول فرسوده در خیابان شهیداعتمادی یک، روکش آسفالت فرسوده خیابان طالقانی ۱۱ و ترمیم محل حفاری کابل‌های نوری این خیابان، همچنین درخواست نصب سرعت‌گیر در خیابان اکبری ۲۱ محله سعدآباد موضوع این تماس‌ها بود.

ظاهر محله راناز بیا کرده، به محل خالی کردن نخاله و زیاده تبدیل شده است. هرکس از کنار این اراضی می‌گذرد، کیسه زیاده یا اسباب و اثاثیه اسقاطی خانه‌اش را راهی کند و این محل به‌اشغال دانی تبدیل شده است. یکی دیگر از همسایه‌ها موضوع ناامنی را مطرح می‌کند. محمد کشوری می‌گوید: معنادار کارتن خواب‌ها در گوشه و کنار این زمین‌ها تجمع می‌کنند و به کشیدن مواد مخدر مشغول می‌شوند. ارادل و او باش دیگر هم به این زمین‌ها رفت و آمد می‌کنند. با تعیین تکلیف و ساخت و ساز این زمین‌ها امنیت و پیشرفت محله بیشتر خواهد شد و ما تقاضا داریم که شهرداری به این مشکل نگاهی ویژه داشته باشد و هرچه سریع‌تر اقدام کند. حجت‌الاسلام مجتبی رحیمی‌نیا، عضو شورای اجتماعی محله، می‌گوید: بنده و خانم کمیلی فعال فرهنگی و اجتماعی محله به صورت جدی پیگیر تعیین تکلیف این زمین‌ها هستیم و بارها اعضای شورای شهر و شهردار منطقه را برای بازدید از این محل دعوت کرده ایم. آن‌ها نیز قول‌هایی داده‌اند، اما عملیاتی انجام نشده است.

● آغاز احداث خیابان ۲۴ متری تا پایان سال

مجید طهوریان عسکری، رئیس کمیسیون ویژه سامان دهی حاشیه شهر، در پاسخ به درخواست‌های مردمی گفت: مالکان در ابتدا باید به آستان قدس رضوی مراجعه کنند و سند بگیرند، سپس برای دریافت پروانه ساخت از شهرداری اقدام کنند. این عضو شورای شهر مشهد افزود: ماه گذشته به خاطر مشکلات این زمین‌ها نشست‌هایی با مسئولان آستان قدس رضوی داشتیم تا براساس سند و کاربری معین شده، موضوع به کمیسیون ماده ۵ ارسال شود. طهوریان عسکری با اشاره به ساخت خیابان ۲۴ متری به عنوان معبر اصلی در این زمین‌ها گفت: تا پایان سال، بخشی از فضا سازی و زیرسازي این خیابان شروع و تکمیل آن در سال ۱۴۰۵ انجام خواهد شد.

● ارسال پرونده به کمیسیون ماده ۵

رئیس گروه مطالعات فنی و اجرایی منطقه ۲ نیز گفت: اراضی فتح‌آباد از بیست سال قبل در همین وضعیت قرار دارد. بیشتر مشکل آن نیز مربوط به سند مالکیت و کال مجاور این زمین‌ها و مطالبات سازمان آب منطقه‌ای است و ارتباطی به شهرداری ندارد. جواد کارساز افزود: سال ۱۴۰۲ مابرای سه نفر از بزرگ مالکان که زمین‌های ۲ هزار و ۵۰۰ متری داشتند، پروانه ساخت صادر کردیم. مشکل این است که در کنار بزرگ مالکان، ۲ هزار خرده مالک با زمین هفتاد هشتاد متری نیز حضور دارند که همه آنان حاضر به همکاری نیستند. او با اشاره به نشست‌ها و پیگیری‌های اعضای شورای شهر به ویژه مجید طهوریان عسکری و نیز محمد رضا قلندر شریف، شهردار مشهد، برای رفع مشکل زمین‌های فتح‌آباد گفت: مطالعات زمین‌ها انجام گرفته و پرونده به کمیسیون ماده ۵ فرستاده شده است و در حال حاضر منتظر جوابیه کمیسیون و عملیات اجرایی آن هستیم.

● در آرزوی خانه دار شدن

سال‌ها قبل، مالکان اراضی فتح‌آباد، با این قول که اجازه ساخت و ساز زمین‌ها را از شهرداری خواهند گرفت، این اراضی را قطعه بندی کردند و به شهروندان فروختند. بین خریداران، تعدادی خانواده مستأجر هم بودند که با امید به خانه دار شدن زمین‌ها را خریداری کردند. محمد سلیمی، یکی از این افراد، می‌گوید: سال‌هاست که مستأجر هستیم و از دربه‌دری و اسباب‌کشی از این خانه به آن خانه خسته شده‌ام. چند سال قبل، یک قطعه زمین هشتاد متری را از همین زمین‌ها خریدم و خوشحال بودم که بالاخره صاحب خانه خواهم شد. سلیمی بعد از خرید زمین، پیگیر گرفتن مجوز و ساخت خانه شد اما با وجود همه تلاش‌ها، حسرت خانه دار شدن در دلش مانده است. او با نگاهی حسرت بار به زمین‌ها شده می‌افزاید: به هر اندازه و مسئولی مراجعه کردیم، کسی پاسخ‌گو نبود. یک بار بهانه آوردند که قولنامه معتبر نیست و سند لازم دارد. بار دیگر نداشتن طرح تفصیلی و خارج از محدوده بودن اراضی را بهانه کردند. هر چه بود، زمین ساخته نشد، سرمایه‌مان به باد رفت و هنوز هم مستأجریم.

● مزاحمت برای همسایه‌ها

در فاصله اندکی از این زمین‌های رها شده، یعنی در خیابان شهید پهلوان، خانه‌های مسکونی قرار دارد که خانواده‌های بسیاری در آن سکونت دارند. وجود این زمین‌های رها شده و بی‌تکلیف برای آن‌ها نیز دردسر ساز شده است. علیرضا جمالی، یکی از این ساکنان، می‌گوید: این زمین‌ها علاوه بر اینکه

مالکان زمین‌های رها شده فتح‌آباد سال‌هاست در بی‌تکلیفی ساخت و ساز هستند

رؤیای نیمه‌کاره خانه‌دار شدن

حسین برداران فرا زمین‌های رها شده در محله خین عرب، معروف به «زمین‌های فتح‌آباد»، سال‌هاست که بی‌تکلیف مانده‌اند. با وجود خرید این زمین‌ها از سوی شهروندان و قول و قرار مسئولان برای دادن مجوز ساخت و ساز، وضعیت آن تاکنون هیچ تغییری نکرده است و شهروندان در بی‌تکلیفی ساخت و ساز مانده‌اند.

این موضوع در تماس‌های مکرر مردم با ۱۳۷ نیز بارها با شهردار منطقه ۲ در میان گذاشته شده است. در گفت‌وگو با ساکنان محدوده، این موضوع و مشکلات مربوط به آن را پیگیری کردیم.

گل‌های فصلی، آغاز گربهار

هفته گذشته حدود ۱۶۳ هزار بوته گل فصلی که شامل ۱۶ هزار بوته گل بنفشه و ۳ هزار بوته گل همیشه بهار بود، در معابر و میادین منطقه ۲ کاشته شد. گل‌آرایی و کاشت این گل‌های فصلی در میدان فردوسی و میدان شهید آیت‌الله... رئیسی انجام شد و جلوه‌ای شاداب و بهاری به این میادین بخشید.

خط‌کشی در مسیرهای پر تردد منطقه ۲

به منظور افزایش ایمنی تردد و سامان دهی معابر، عملیات خط‌کشی محوری در دو مسیر اصلی منطقه ۲ اجرا شد. در این طرح، بولوار موسوی قوچانی از تقاطع حرعاملی تا عبدالمطلب به طول ۲ هزار و ۸۰۰ متر و خیابان آیت‌الله... عبادی حدفاصل تقاطع کاشانی تا میدان شهید آیت‌الله... متر خط‌کشی شد.

۲ معبر مزین به نام شهدا

دو معبر در منطقه ۲ به نام شهدا مزین شد. براساس مصوبه شورای اسلامی شهر مشهد، معبر فرعی کشاورز واقع در محله خین عرب به نام «شهید غلام سهرابی» نام‌گذاری شد. همچنین معبر فرعی شهید خاوری یک که در توس ۸۷ محله زرکش (شهید بصیر) قرار دارد، به نام «شهید حبیب‌آدینه پور» مزین شد.

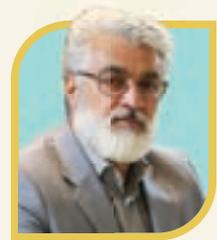

صفائی شهردار منطقه ۲ از اجرای گسترده طرح استقبال از بهار در این منطقه خبر داد و گفت: این خدمات از اواخر بهمن آغاز شده است و تا اواخر اسفند ادامه دارد.

حسین بنایی منش با اشاره به جزئیات این اقدامات در حوزه خدمات شهری افزود: در طرح استقبال از بهار تاکنون عملیات بهسازی و نوسازی تجهیزات شهری شامل رنگ آمیزی ۱۶۶ هزار و ۷۵۰ متر از جدول‌های سطح منطقه، هزار و ۸۷۸ پایه تابلو و هزار و ۷۶۷ بولارد اجرا شده است.

وی ادامه داد: نصب و بهسازی ۳ هزار و ۷۵۵ متر هندریل، ۲۰ عدد مکثف (گاری گالوانیزه جمع‌آوری زباله)، ۱۳۷ مخزن و ۵۱ زیرمخزن در معابر و بوستان‌ها انجام شده است.

بنایی منش در ادامه تشریح طرح استقبال از بهار در منطقه توضیح داد: به منظور بهسازی تردد رهگذران، عملیات هم سطح سازی حوضچه‌ها و دریاچه‌های گاز در معابر منطقه اجرا می‌شود. در حال حاضر، این اقدام در خیابان‌های شهید فرامرزی عباسی ۲۴، شهید توکلی ۳۴ و ۳۸، حرعاملی ۵۳، بولوار ابوطالب و نبش شهید ساجدی ۵ انجام شده است.

شهردار منطقه ۲ از رنگ آمیزی ۱۶۶ هزار متر جدول در طرح استقبال از بهار خبر داد

رنگ بهار در منطقه ما

مطالعه آثار و اندیشه‌های شهید بهشتی
مسیر نویسندگی محسن ذوالفقاری را
شکل داده است

نوشتن از مسجد محله تا مسجد هامبورگ

حسین برادران فرا بارها از جلو قاب عکس شهید که روی دیوارهای مسجد محله نصب شده، گذشته و به آن‌ها خیره شده بود. بین این شهید، چهره یک نفر جذابیت و ویژگی خاصی داشت. او دوست داشت جزئیات بیشتری از زندگی، مرام و اخلاق این شهید محله بداند. دست به قلم شد و اولین کتابش به نام «ماشال» را در وصف حال و زندگی و خاطرات شهیدای محله نوشت. این کتاب، آغاز راهی شد برای ورود او به عرصه نویسندگی و پژوهش.

محسن ذوالفقاری، ساکن محله هنرور، از نویسندگان و پژوهشگران جوان مشهدی در حوزه شهید و پژوهش‌های مذهبی، اجتماعی و سیاسی عصر انقلاب است. او تاکنون شش کتاب منتشر کرده که چهارتای آن به صورت ویژه و تخصصی به شرح فعالیت‌های حزبی، انقلابی و مذهبی آیت‌الله... دکتر سید محمد حسین بهشتی پرداخته است.

پیگیری یک کنجاوی

محسن ذوالفقاری سی ساله ساکن و بزرگ شده محله هنرور است. به دلیل روحیه مذهبی و علاقه به فعالیت‌های فرهنگی از نوجوانی با کانون و پایگاه بسیج مسجد امام حسین (ع) در هنرور ارتباطی نزدیک داشته است. در واقع تمایل او به نویسنده و پژوهشگر شدن، از همین مسجد و با رفتن به دنبال علاقه‌ای که به شهید براتعلی داوودی پیدا کرده بود، آشکار شد. ذوالفقاری می‌گوید: روی دیوار مسجد محله ما یعنی همان مسجد امام حسین (ع) بنر بزرگی با عکس شهیدای محله نصب شده بود. در بین این عکس‌ها چهره یکی از شهیدان جذابیت و گیرایی خاصی برایم داشت. هر زمان از کنار عکس این شهید عبور می‌کردم، دوست داشتم درباره زندگی نامه، اخلاق و مرامش اطلاعات بیشتری کسب کنم.

ماشال، کتابی برای شهیدای محله

بعد از چند ماه تلاش بی‌وقفه، گفت‌وگو با خانواده و هم‌زمان هجده شهید محله آماده و مرتب سازی شد و نوبت به نوشتن مطالب رسید اما محسن ذوالفقاری که به قول خودش، انشای مدرسه را هم برادر بزرگش برایش می‌نوشت، معطل ماند و چاره‌ای برایش نماند جز آموختن مهارت‌های نویسندگی و نوشتن. ذوالفقاری با اشاره به ماجرای قبل از آموختن مهارت‌های نویسندگی می‌گوید: همان زمان، فرهنگ سرای انتظار، فراخوانی برای نوشتن خاطرات شهیدای محله داده بود، آن‌ها وقتی فهمیدند مسجد امام حسین (ع) در این زمینه اقدام کرده است، قول حمایت همه جانبه دادند. من خوشحال از این اتفاق، صوت‌ها و مصاحبه شهید را در اختیار مسئول مورد نظر قرار دادم. مدتی از این ماجرا گذشت، اما متأسفانه از نویسنده و نوشتن مطالب خبری نشد. بعد از این ماجرا به ناچار مجبور شدم هر طوری هست، خودم مطلب را بنویسم. اما قبل از آن باید اطلاعاتی درباره نویسندگی و ترکیب جملات و کلمات به دست

می‌آوردم. کتاب‌های ادبیات پایداری را خواندم؛ بعد از آن با هر سختی بود، اولین کتابم را نوشتم.

کتاب شهیدای محله هنرور با نام «ماشال» در سال ۱۳۹۲ توسط نشر ابراهیم هادی چاپ و منتشر شد. مراسم رونمایی از این کتاب با حضور اهالی محله، حجت الاسلام ماندگاری و شاعر مشهدی حجت الاسلام حسین مؤدب برگزار شد. در مراسم بعدی، وحید جلیلی و حجت الاسلام راشد یزدی حضور داشتند. بعدها علی محمد مؤدب نیز یادداشتی برای این کتاب نوشت.

محسن ذوالفقاری بعد از قبولی در دانشگاه امام صادق (ع) تهران، سردبیری نشریه «فتح» را بر عهده گرفت که نشریه داخلی دانشگاهی بود و به صورت هفتگی، چاپ و بین نمازگزاران نماز جمعه توزیع می‌شد. محتوای این نشریه، مطالب و یادداشت‌های اجتماعی روز بود. او همچنین همین زمان در مرکز رشد دانشگاه پژوهش‌هایی درباره مسجد انجام داد. حاصل همکاری او با یکی از استادان دانشگاه، در حوزه مسجد پژوهی، «سند مسجد طراز اسلامی» است.

این کتاب که در این زمان هم انجام اتحادیه انجمن ذوالفقاری به کارهای تشکیک بوده است. او از محضر مرز نویسندگی ذوالفقاری امام جماد مصمم صحه اس

محسن نوجوان برای کسب اطلاعات بیشتر درباره شهید براتعلی داوودی جست و جور آغاز کرد و به فردی به نام هادی اطمینان، مسئول تذکره شهیدای محله، رسید. بعد از مطرح کردن خواسته‌اش با پیشنهادی غیرمنتظره روبه‌رو شد: «مرحوم هادی اطمینان از علاقه‌ام به زندگی نامه شهید استقبال کرد و به من پیشنهاد کرد که زندگی و خاطرات همه هجده شهید محله را جمع کنم. هر چند این پیشنهاد غیرمنتظره بود، آن را پذیرفتم و با خانواده، دوستان و هم‌زمان تک‌تک شهید گفت‌وگو کردم. مصاحبه‌ها را با یک گوشی کاه ۸۰ قدیمی ضبط می‌کردم. چون حافظه گوشی کم بود، بعد از هر مصاحبه، صوت‌ها را در کامپیوتر می‌ریختم و کارم را ادامه می‌دادم. نکته جالب در همه این مصاحبه‌ها، نقش برجسته و ویژگی‌های اخلاقی شهید براتعلی داوودی بود که بین اهالی به «ماشال» معروف بود. ماشال همان اسم ماشاء... است که در لهجه مشهدی این طور تلفظ می‌شود.»

تلاشگر مثل شهدا

شهیدان دانیال رضا زاده و حسین زینال زاده از جمله کسانی هستند که همراه با محسن ذوالفقاری در این گروه های جهادی حضور داشتند. ذوالفقاری می گوید: دوستی ما به سال ها قبل در پایگاه رسالت مسجد امام حسین (ع) باز می گشت. من دو سه سالی از آن ها بزرگ تر بودم. تلاش و بی ادعایی او، دو صفت بارز این دو شهید بزرگوار بود. یادم است در زمان شیوع کرونا هر وقت به قرارگاه کرمانی خراسان می رفتم، شهید حسین زینال زاده را مشغول کار بردن و آوردن وسایل و اقلام بهداشتی می دیدم. وقتی از او می پرسیدم که اینجا چه می کنی، با تواضع می گفت: «اگر خدا بخواهد، خدمت می کنم.» بعد ها فهمیدم که مسئول قرارگاه بسیج کرمانی خراسان رضوی بوده است.

او از شهید دانیال رضا زاده نیز یاد می کند و می گوید: در اردوی جهادی زلزله در روستاهای اطراف مشهد، شهید رضا زاده، مسئول تدارکات گروه جهادی بود. با وجود داشتن چند نیروی گوش به فرمان، بیشتر کارها را خودش انجام می داد. یک لحظه آرام و قرار نداشت. بی خوابی و خستگی در صورتش موج می زد اما همچنان پرتلاش و فعال بود.

بهترین کتابم: ۲۷ جمله معنوی

محسن ذوالفقاری در مسیر آشنایی و ارادتی که به افکار شهید بهشتی پیدا کرد، با جزوه «نماز چیست؟» شهید بهشتی آشنا شد؛ جزوه ای کوتاه که شهید بهشتی در آلمان به پنج زبان ترجمه کرده بود و در اختیار تازه مسلمان ها قرار می داد. این نویسنده جوان بر اساس مطالب این کتاب، گفته ها، نظرات و صحبت های شهید بهشتی درباره نماز را جمع آوری و در چهار بخش جایگاه و اهمیت نماز، معنای نماز، آثار نماز و پاسخ به شبهات نماز تنظیم کرد. نام کتاب بر اساس یکی از جملات شهید بهشتی که «نماز ۲۷ جمله معنوی نامیده بود» انتخاب شد و با همین نام به چاپ رسید. ذوالفقاری می گوید: بین چند کتابی که نوشتم، بیشترین علاقه و ارتباط دلی را با این کتاب دارم و از نظر من کتاب «بیست و هفت جمله» بهترین کتابم است. اگر حتی یک نفر به خاطر خواندن این کتاب، به نماز خواندن علاقه مند شود، به هدف رسیده ام و برایم کافی است.

کتاب «جهادگرد»، خاطرات جهادی نویسنده

محسن ذوالفقاری در دوران دانشگاه، همراه گروه های جهادی، حضور در مناطق آسیب دیده و نقاط محروم را تجربه کرد. او به عنوان یک نویسنده، بسیاری از این خاطرات را نوشت که بعدها در کتاب «جهادگرد»، توسط نشر کتابستان معرفت به چاپ رسید. ذوالفقاری می گوید: از دوران نوجوانی، علاقه زیادی داشتم که با گروه های جهادی اعزامی به مناطق محروم و نیازمند همراه شوم. اولین حضورم در گروه جهادی به روستای برزش آباد در اطراف مشهد برمی گردد. زمانی که سیل پلدختر در سال ۱۳۹۸ اتفاق افتاد، همراه با گروه جهادی «عهد»، که از بچه های مشهد بودند، به این منطقه سیل زده رفتم. آقای حق دوست، مسئول گروه جهادی که می دانست نویسنده هستم، از من خواست که اتفاقات روزانه را بنویسم. همه اتفاقات روزانه گروه در فضای مجازی منتشر می شد. از طرفی چون بدون ملاحظه و صادقانه همه مسائل و مشکلات مطرح شده بود، مورد استقبال کاربران قرار گرفت و بعضی ها از جمله آقای حق دوست خواستند که خاطرات جهادی را چاپ کنم. اما من چندان موافق نبودم و به نظرم در این خاطرات، «من» زیاد بود اما آقای حق دوست راه حل داد: «خب «من» رو کم کن و بیشتر از جهادی ها بگو. زبانم بسته شد و باید بهش فکر می کردم.

این جهادگرد نویسنده بعد از واقعه کرونا، خاطرات حضورش در یازده اردوی جهادی و دوران کرونا را بر اساس واقعیت های تلخ و شیرین و بازبان انتقادی طنز، در کتاب «جهادگرد»، به چاپ رساند. او می گوید: دیگر ناشران چندان موافق انتشار مطالب رک و راست و بدون سانسور اتفاقات نبودند اما شکر خدا نشر کتابستان، موافق این نوع نگاه بود و حتی می گفت واقعیت ها باید پررنگ تر هم شود. خیلی ها در فضای مجازی از مطالب کتاب و بی پرده نوشتن مطالب تعریف کردند. حتی تعدادی با خود تماس گرفتند و گفتند بعد از خواندن این کتاب دیدگاهشان به گروه های جهادی تغییر کرده است و داوطلب حضور در گروه های جهادی هستند.

شهید بهشتی مسجد آبی؛ حاصل علاقه ام به

محسن ذوالفقاری در دوران تحصیل در دانشگاه امام صادق (ع) با آثار آیت... سید محمد حسین بهشتی آشنا شد که به چاپ کتاب دوم او به نام «تشکیلات بهشتی» منجر شد.

نویسنده جوان درباره ماجرای این آشنایی می گوید: اول بگویم من اصلانی دانشم که شهید بهشتی هم نوشته است. در جریان پیگیری برای انجام کار فرهنگی در محله سعادت آباد، به دنبال کسی بودم که محله بیشترین فعالیت فرهنگی و تربیتی را انجام داده است. پیدایش که کردم، به او گفتم من تخصصی یکنه ندارم اما فوتبالم خوب است و می توانم از این طریق با بچه های محله همراه شوم و کار فرهنگی بدهم. آن بنده خدا هم بدون هیچ واکنشی گفت «برو کتاب حزب جمهوری اسلامی شهید بهشتی و متن های اسلامی دانشجویان در اروپا را بخوان.»

بعد از خواندن کتاب حزب جمهوری اسلامی، شیفته روش ها و نظرات دکتر بهشتی درباره یلیاتی و اداره امور شد. حاصل این شیفتگی، چاپ کتابی به نام «تشکیلات بهشتی» قبل از کتاب تشکیلات بهشتی، همه آثار او را خواند. البته به مدت دو سال و نیم جوم سعید تشکری، نویسنده معروف مشهدی، نیز بهره برد و با فوت و فن شنا شد.

در جریان مطالعات آثار شهید بهشتی متوجه شد که او به مدت پنج سال، عت مسجد امام علی (ع) در شهر هامبورگ آلمان بوده است. پس به جمع آوری سخنرانی ها، دست نوشته ها و نامه هایی شد که بت های دست اول خود شهید بهشتی در مسجد هامبورگ بوده است. هر چند دسترسی به این مطالب، آن هم دست اول از زبان خود شهید بهشتی بعد از پنجاه سال سخت و غیرممکن بود، به سرانجام رسید و حاصل آن، کتابی به نام «مسجد آبی» شد.

فهرست کتاب های منتشر شده محسن ذوالفقاری

- ماشاا، ۱۳۹۵
- تشکیلات بهشتی، ۱۴۰۰
- مسجد آبی، ۱۳۹۵
- جهادگرد، ۱۴۰۲
- بیست و هفت جمله، ۱۴۰۲
- فرزندی نهایت - جلد اول، ۱۴۰۴

از با هنر هم می نویسم

آخرین کتاب چاپ شده محسن ذوالفقاری، جلد اول از کتاب زندگی نامه شهید دکتر بهشتی است. مطالب این کتاب شامل خاطرات خود شهید، خانواده او، اتفاقات، وقایع زندگی اش بین سال ۱۲۸۰ تا سال ۱۳۵۷ است. او می گوید: مشغول پیگیری و نوشتن جلد دوم خاطرات زندگی نامه ایشان از سال ۱۳۵۷ تا زمان شهادت هستم که تکمیل و چاپ خواهد شد. او به علاقه اش برای ماندگاری و چاپ آثار شهدای معروف انقلاب اسلامی اشاره می کند و می گوید: پس از اتمام این کتاب، دوست دارم درباره زندگی و آثار شهید با هنر نیز کتاب بنویسم.

جلسه قرآن محله آبکوه، ۴ دهه است به همت بی بی آمنه قیصری تداوم دارد

رفاقت همسایه ها در سایه رحل قرآن

راه تجربه

از طرفی می دانستند که پدر به ماقرائت را آموزش داده است؛ برای همین از من خواستند در شب قدر به خانه شان بروم تا قرآن و دعای جوشن کبیر را بخوانم. از همان شب ها بود که به اصرار همین همسایه ها، جلسات هفتگی قرآن را راه انداختیم و هر هفته سه شنبه ها جلسات قرآن داریم که به صورت دوره ای در خانه همسایه ها برگزار می شود.

تعریف می کند که خیلی از همسایه ها با اجرای طرح بافت فرسوده آبکوه، خانه های شان را فروختند و از این محله رفتند ولی جلسه به قوت خود باقی مانده است. می گوید: نوبت جلسه به هر کدام که برسد، به خانه او می رویم؛ حالا هر جای شهر که می خواهد باشد.

آموزش با صبر و تکرار

یکی از دلایلی که باعث شده همه خانم ها در این جلسه حضور مستمر داشته باشند و همگی قرآن بخوانند، این است که بی بی آمنه با آرامش از آن ها می خواهد دوباره به کلمه یا آیه مدنظر برگردند و اشتباه شان را تصحیح کنند و حین قرائت، نکات دستوری روخوانی و روان خوانی را به آن ها یادآوری می کند. او می گوید: در این سال ها خیلی ها به همین روش، روخوانی را کامل آموختند و دیگر بدون اشتباه قرآن می خوانند و حتی اشتباه بقیه را هم به درستی می گیرند.

از هفده سال پیش، اعضای جلسه تصمیم گرفتند در ماه مبارک رمضان هر روز یک جزء قرآن بخوانند و بی بی آمنه هم خودش میزبان این جلسات می شود و با کمک خانم ها یک روز هم افطاری دارند. می گوید: هر کس به نیت درگذشتگان، بخشی از افطاری را برعهده می گیرد و سفره می اندازیم. خیلی ساده و بی ریا و خواهرا نه کنار هم افطار می کنیم.

در اینجای زندگی می کردند و خانواده پدری ام روضه خوان بودند و مکتب خانه داشتند. بسیاری از اهالی محله روخوانی و روان خوانی را از اجدادم یاد گرفتند. من هم مثل خانواده ام هر روز صبح که از خواب بیدار می شوم، ابتدا یک آیه قرآن می خوانم. بچه های خوبی دارم و زندگی ام به خوبی می گذرد. و همه این ها را از صدقه سر قرآن و دعای پدر و مادر و اعضای جلسه قرآن می دانم.

جرقه ای در نه سالگی

شروع این جلسات به نه سالگی بی بی آمنه بر می گردد. او می گوید: آن زمان خانم های همسایه خجالت می کشیدند قرآن بخوانند.

میترا صدرا حدود چهار سال از آن روزهای گذرد؛ روزهایی که صدای قرآن، برای اولین بار از خانه پدری بی بی آمنه قیصری در محله آبکوه بلند شد. او که در آن زمان، دختر بچه ای نه ساله بود، روخوانی قرآن را پیش پدرش، سید علی اکبر قیصری، امام جماعت مسجد بنی هاشم^(ع) به خوبی یاد گرفته بود.

صدای خوش بی بی آمنه و تسلطش بر روخوانی قرآن در همان زمان سبب شد خانم های محله اصرار کنند او یک محفل قرآنی در خانه پدرش راه بیندازد و نتیجه اش جلسه هفتگی قرآن متوسلین به چهارده معصوم^(ع) شد.

هفته های گذشت و هر سه شنبه، خانه پدری بی بی آمنه، گرمی شد از زنان و دخترانی که دلشان به خواندن قرآن گرم بود. این جلسه فقط به سه شنبه ها خلاصه نشد. کم کم در ماه رمضان هم صاحب محفل جزء خوانی قرآن شدند و از هفده سال پیش تا امروز، هر سال ماه مهمانی خدا، این خانه میزبان بانوانی است که نه فقط برای یاد گرفتن، که برای گرم شدن دل هایشان، دور هم جمع می شوند.

جلسات قرآن در این خانه حالا دیگر فقط یک کلاس معنوی آموزش نیست؛ تکه ای از زندگی فرهنگی و اجتماعی آبکوه است. اینجا، بین سطرهای قرآن، چیز دیگری هم جاری است؛ محبت و همدلی و برکتی که از آیه ها تامل آدم ها راه پیدا کرده.

میراثی که از خانه پدری آغاز شد

پرچم مشکی بانام جلسه قرآن «متوسلین به چهارده معصوم^(ع)» را جلودر خانه نصب کرده اند تا اعضای جدید جلسه هم به راحتی خانه را پیدا کنند. بی بی آمنه پنجاه و هفت ساله رحل های قرآن را دور تا دور پذیرایی چیده و منتظر مهمان هایی است که هر روز برای قرائت قرآن به خانه اش می آیند.

مشغول تمیز کردن قاب عکس پدر و مادر خدا بیامرزش است و تسبیح پدر را در دست گرفته و ذکر می گوید. ۵۷ سال زندگی اش در پناه قرآن بوده است و این را مدیون پدر خدا بیامرزش می داند. می گوید: پدر مرحومم، سید علی اکبر، از قدیمی های محله آبکوه بود که روخوانی و روان خوانی قرآن را به من آموخت. در واقع چهار نسل قبل از من

نسل ها در امتداد یک صدا

با گذشت سال ها، نسل های مختلف از این محفل بهره بردند. ملیحه عباسی، بیست و چهار ساله و متولد محله آبکوه یکی از همین افراد است. او می گوید: سه نسل است که خانواده ما در این جلسه حضور دارند. از مادربزرگ و مادرم گرفته تا من و خواهرهایم. مادر من را از یک سالگی به این جلسه می آورد. هر چه بزرگ تر شدم علاقه ام به قرآن بیشتر شد. اینجا روخوانی و روان خوانی قرآن را یاد گرفتم و آرامش و رزق و روزی ام را مدیون آن هستم. این جلسات نه تنها به رشد معنوی افراد کمک کرده، بلکه محفل جدیدی برای برقراری ارتباطات مستمر و صمیمی میان افراد محله هم بوده است.

در شادی و غم کنار یکدیگر

یکی از ویژگی های برجسته این محفل، همدلی و حمایت متقابل است. همسایه ها نه تنها در شادی ها، بلکه در غم هانیز در کنار یکدیگرند. عفت مطیع حق، از همسایه های قدیمی محله که چند سالی می شود ساکن کلاهدوز شده است. می گوید: قرآن باعث آرامش و نزدیک شدن همسایه ها به هم شده است. ما اینجا مثل خواهر هستیم. خانه بی بی آمنه خانه دوم ماست. اینجا همه از هم خبر داریم و در شادی و غم هم شریک هستیم. اگر کسی مشکلی داشته باشد، اعضای جلسه دست به دست هم می دهند و هر کاری از دستشان بر بیاید برای او انجام می دهند. اگر کسی بیمار شود، همه به عیادتش می روند و کمک حالش هستند.

جلسه ای برای آرامش و همراهی

در این خانه، قرآن نه تنها وسیله ای برای ارتباط با خداوند است، بلکه ابزاری برای ایجاد پیوند های انسانی عمیق تر میان افراد شده است. اعضای این جلسه، از کوچک و بزرگ، در کنار هم می نشینند و از قرآن درس های اخلاقی و انسانی می آموزند. سحر مقدسی، شش سال است که یکی از اعضای ثابت این محفل شده است و می گوید: به هر محله ای که برای زندگی می روم، اولین جایی که دنبال آن می گردم، جلسات قرآن خانم هاست. هیچ وقت یاد نمی رود که ماه مبارک رمضان بود و از طریق همسایه ها متوجه شدم بی بی آمنه هر روز در خانه، جلسه قرآن دارد. از وقتی به اینجا آمدم و این دوره می دوستانه و بی ریا را دیدم، جذب آن شدم و سعی می کنم هر هفته و در ماه مبارک رمضان، هر روز به اینجا بیایم. از مهم ترین دستاوردهای قرآن در زندگی ام، آرامش و صبر بوده است.

اهالی محله مشهدقلی، هر شب در کنار هم روزه شان را باز می کنند

سفره ساده افطاری، با همدلی اهالی

غذایی را نیز تهیه می کنیم و در اختیار خانواده های نیازمند محله قرار می دهیم تا آن ها نیز بتوانند در ثواب روزه گرفتن شریک شوند.

● روزه داران کوچک سفره

در کنار بزرگ سالان و موسفیدهای این سفره افطاری ساده، کودکان و نوجوان ها نیز حضور دارند. مهدی یارده ساله، یکی از این نوجوان های روزه دار و خادم افتخاری مسجد الرضا^(ع) است. او می گوید: در چیدن سفره افطاری کنار بزرگ ترها هستم؛ سفره را می اندازم و فلاسک چای و استکان ها را در سفره قرار می دهم. این کارها حس خوبی به آدم می دهد؛ چون در ثواب افطاری شریک هستی.

مهدی یار که از امسال تمرین روزه گرفتن را شروع کرده است، می افزاید: هر چند روزه گرفتن هنوز بر من واجب نشده است، دوست دارم وقتی سر این سفره می نشینم، با زبان روزه باشد و ثواب یک انسان روزه دار را ببرم.

دوستی و صمیمیتی که در این میهمانی ساده موج می زند توصیف شدنی نیست؛ این یکی از امتیازاتی هست که بر سر هیچ سفره افطاری رنگی و پرتجملی پیدا نخواهی کرد. حاج محمد، پیرمرد هفتادساله ای که بر سر سفره افطاری نشسته است، می گوید: امروز به خاطر تجملات و چشم و هم چشمی هایی که وجود دارد، دیگر خبری از آن افطاری های دسته جمعی و فامیلی نیست. حتی برادرها و خواهرها نیز در حسرت یک افطاری ساده مانده اند. افطاری های قدیم این قدر تجملاتی و سنگین نبود.

حاضران بر سر سفره می نشینند و روزه شان را باز می کنند.

● افطاری ساده با همدلی

افطاری ساده ای که هر شب بر سر این سفره چیده می شود، حاصل همکاری و مشارکت نمازگزاران و افراد خیر محله است که برای تداوم و ادامه این سنت حسنه و دینی تلاش می کنند. ناصر عبداللهی، یکی از دست اندکاران برپایی این سفره ساده، می گوید: هر کسی به اندازه وسع و توان مالی اش در این کار شریک می شود. جمعیت حاضر در این افطاری متغیر است و از ۵ تا ۱۵ نفر و حتی تا سیصد نفر بوده است. هیچ محدودیت و ممنوعیتی برای میهمان ها وجود ندارد و خدا را شکر تا امروز، کسی گرسنه از سر این سفره بلند نشده است.

او می افزاید: در ماه مبارک، با کمک خیران و نمازگزاران، بسته های

حسین برادران فرا نماز جماعت که به پایان می رسد، سفره افطار پهن می شود. همه در حال کمک و چیدن افطاری هستند؛ غذایی ساده شامل تکه ای پنیر و کوکوسبزی داخل بشقاب. یک لیوان چای داغ و کف دستی نان نیز کامل کننده این سفره ساده و صمیمی است و بهانه ای برای آشنایی ها و دوستی ها. اینجا مسجد الرضا^(ع) واقع در محله مشهدقلی است و اهالی در اولین شنبه ماه مبارک رمضان، میهمان سفره حضرت ام البنین^(س) هستند.

● روزه داران: بر سر سفره حضرت ام البنین^(س)

افطاری ساده این روزهای مسجد الرضا^(ع) در واقع ادامه سفره حضرت ام البنین^(س) است. سفره ای که هر هفته، شنبه شب ها بدون وقفه برگزار شده است. امام جماعت مسجد الرضا^(ع) در این باره می گوید: سفره حضرت ام البنین^(س) با هدف ارج نهادن به مقام این بانوی گران قدر به عنوان مادر شهید و حامی ولایت و امامت حضرت علی^(ع) از یک سال قبل شنبه شب ها در مسجد برگزار شده است. با شروع ماه رمضان و انتساب این ماه به امام علی^(ع) پیشنهاد شد که سفره حضرت ام البنین^(س) هر شب و در قالب افطاری ساده برای نمازگزاران و روزه داران برپا شود.

حجت الاسلام علی عاطفی در ادامه می افزاید: خوشبختانه استقبال خوبی از این موضوع شده است. بعد از نماز جماعت به مدت چند دقیقه ذکر احکام، پرسش و پاسخ و مناقب اهل بیت^(ع) صورت می گیرد بعد از آن، همه

نوجوان محله احمدآباد در مسابقات کشوری قرآن درخشیده است

پرورش یافته با آیه های الهی

تکرار توانستیم آن راهم خوب بخوانم و حالا به هر دو علاقه داریم.

● کدام قاری قرآن را الگو قرار داده ای؟

استاد مصطفی اسماعیل از قاریان بنام مصری، الگوی من هستند. احساس می کنم جنس صدایم به ایشان نزدیک تر است. تلاوت های این استاد را بسیار دوست دارم و معتقدم معنا محور می خوانند.

● اگر خاطره ای از مسابقات قرآنی داری، تعریف کن.

اولین مسابقه ای که شرکت کردم، مسابقه فجر بود. برای مراسم اختتامیه با ماتماس گرفتند و دعوتان کردند تهران. وقتی پرسیدیم چه رتبه ای آورده ام، گفتند در مراسم اعلام می شود. در مسیر مدام با خودم فکر می کردم آیا واقعا رتبه آورده ام یا نه. وقتی در سالن اختتامیه اسم من را به عنوان نفر اول خواندند، چون از قبل نمی دانستم، لحظه بسیار شیرینی بود.

● از قرآن چه آموزش هایی گرفته ای که در زندگی فردی و اجتماعی ات مؤثر بوده است؟

یکی از استادانم خاطره ای تعریف کرد و گفت آیه «ایاک نعبد و ایاک نستعین» در سختی ها به کمکش آمده است. من هم به پیروی از این استاد، همیشه در زمان مشکلات، این آیه را می خوانم و تأثیرات زیادی از آن دیده ام.

● تا الان در چه مکان هایی قرائت کرده ای و دوست داری کجاها تلاوت کنی؟

در حرم مطهر رضوی و محافل و مجالس زیادی تلاوت داشته ام. یکی از آرزوهایم تلاوت قرآن در حرم امام حسین^(ع) است.

کانون های فرهنگی مساجد کشور، در رشته قرائت ترتیل، سال ۱۴۰۲ مقام اول را کسب کردم. این مسابقات در سنندج برگزار شد. همچنین در چهل و هشتمین دوره مسابقات سراسری قرآن کریم سازمان اوقاف و امور خیریه در رشته قرائت تحقیق رتبه اول را به دست آوردم. در چهل و سومین دوره مسابقات قرآن، عترت و نماز دانش آموزان کشور نیز در رشته قرائت ترتیل سال ۱۴۰۴ رتبه اول را کسب کردم.

● کدام قرائت را بیشتر دوست داری؟

ترتیل و تحقیق هر دو را دوست دارم. اوایل تحقیق برایم سخت تر بود، اما با تمرین و

صدرا علاقه اش به قرآن از سال های کودکی شکل گرفت؛ زمانی که همراه مادرش در جلسات خانه مادر بزرگ شرکت می کرد و با شنیدن تلاوت های مادر در خانه، دلش با آیات الهی پیوند خورد. همادلفکار، نوجوان محله احمدآباد، امروز در پانزده سالگی توانسته است در رشته قرائت قرآن، مقام های متعدد استانی و کشوری را به دست آورد.

● از شروع فعالیت های قرآنی ات بگو.

قرائت قرآن را از کودکی و در مهد رضای نزدیک خانه شروع کردم. معلم قرآنم وقتی علاقه زیاد مرا به قرائت دید، در دارالقرآن حرم مطهر رضوی ثبت نامم کرد؛ در آنجا دوره های روان خوانی، روحوانی، تجوید مقدماتی و تکمیلی و چهار ترم ترتیل را گذراندم. در حال حاضر نیز در یک مؤسسه خصوصی ثبت نام کرده ام و دوره های تکمیلی را ادامه می دهم.

● روزانه چقدر تمرین می کنی؟

اوایل هر روز هفته و حدود دو ساعت تمرین می کردم، اما الان به دلیل افزایش حجم درس ها، به طور متوسط هفته ای سه روز و هر جلسه دو ساعت تمرین می کنم.

● از چه زمانی وارد مسابقات شدی؟

از کلاس هفتم که تمرین ها و دوره هایم تخصصی تر شد. در شانزدهمین دوره مسابقات سراسری قرآن کریم «مدهامتان» ویژه اعضای

زرکش، مشهدقلی، نوده، حجت، نوید، فدک، کوی امیرالمؤمنین (ع)، هدایت، اینارگران، قدس، ابوطالب، هنرور، سمزقند، آیت... عیادی، شهیدفرامرزی عباسی، بهاران، خین عرب، اسماعیل آباد، کارخانه‌قند، عبدالمطلب، شفا، شهیدمطهری، عامل، حسین‌باشی، کاشانی

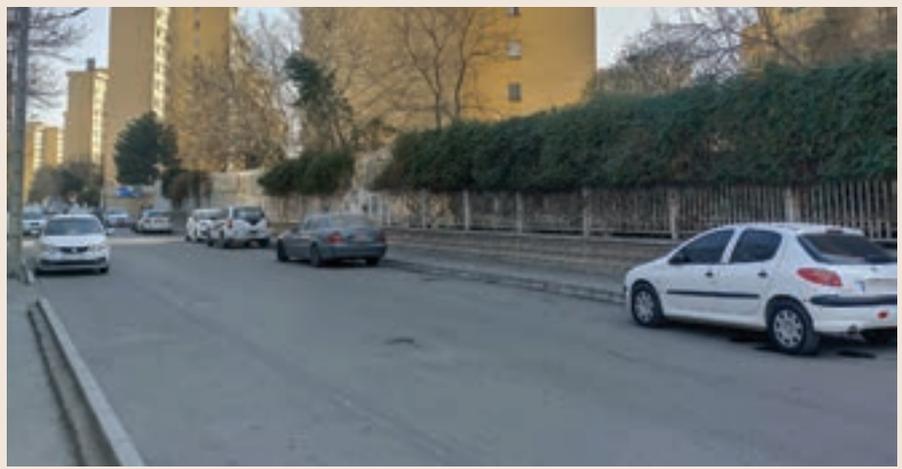
محلات منطقه‌ها

احمدآباد، راهنمایی، فلسطین، سجاد، آبکوه، ارشاد، صاحب‌الزمان (ع)، سعدآباد، شهیدکلاهدوز، گوهرشاد، کوی دکتر

مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای شماره ۶ مشهد (مهارت‌های پیشرفته ارم) که سال ۱۳۸۷ تأسیس شد، در رشته‌هایی مانند تعمیرات موبایل، فناوری ارتباطات، پژوهش و کارآفرینی و مدیریت صنایع آموزش می‌دهد که دومین مجموعه آموزشی و مهارتی در این کوچه است.

مجمع ۱۵۰۰ واحدی فیروزه از ابتدا تا انتهای این معبر امتداد دارد. این مجموعه در سال ۱۳۸۰ توسط بانک ملی در واحدهای ده طبقه احداث شده و از امکاناتی همچون آسانسور، مجموعه ورزشی، نانواپی، فضای سبز و... بهره‌مند است.

گذرگاه مهارت‌آموزی

میتراصدرا کوچه شهید سوزنچی ۳ از معابر شناخته شده در محله گوهرشاد است. این کوچه با وجود کاربری‌های متنوع آموزشی، مهارتی و ورزشی، هویتی پویا و چند عملکردی پیدا کرده است. آنچه در نگاه اول در این مسیر جلب توجه می‌کند، نظم و یکپارچگی نمای آپارتمان‌های «فیروزه» در سمت چپ کوچه است که توسط بانک ملی ساخته شده است. انتهای این خیابان به بولوار شهید صادقی و مجموعه ورزشی رفاه کارگران ختم می‌شود.

دبیرستان‌های فرزندان دوره اول و دوم دخترانه نیز در کنار این آموزشگاه‌ها قرار دارند. این مدارس از سال ۱۳۸۱ زیر نظر آموزش و پرورش ناحیه ۴ فعالیت می‌کنند و با امکاناتی همچون کلاس‌های هوشمند، کتابخانه، سالن اجتماعات، نمازخانه، سایت رایانه، خدمات آموزشی ارائه می‌دهند.

آموزشگاه فنی و حرفه‌ای آزاد «پویاهتل»، از سال ۹۳ شروع به فعالیت کرد. با اضافه کردن رشته‌هایی اعم از هتلداری، گردشگری، فناوری اطلاعات و... نام این آموزشگاه تغییر کرد و همچنان دوره‌هایی در زمینه‌های هتلداری، گردشگری، خدمات تغذیه، هنرهای نمایشی و سرامیک برگزار می‌کند.

استخر آبی یاس (کارگران) ویژه بانوان، در انتهای کوچه قرار دارد که با برخورداری از استخرهای آموزشی و عمومی، استخر کودکان، سونا، جکوزی، حمام ترکی، سالن بدن‌سازی و پارکینگ اختصاصی، از مراکز ورزشی فعال این محدوده به شمار می‌آید.

